

NATIONAAL EXPERTISECENTRUM TABAKSONTMOEDIGING

onderdeel van het Trimbos-instituut

Nieuwsbrief Tabaksontmoediging | nr 3 | 7 april 2020

- [Column](#)
- [Onderzoek en projecten](#)
- [Beleid](#)
- [Media](#)
- [Agenda](#)

Column

De vergaande gevolgen van roken tijdens adolescentie

Al heeft de coronacrisis (COVID-19) de wereld op zijn kop gezet, de wetenschap is op andere vlakken zeker niet stilgefallen. Deze volle Nieuwsbrief bevat daarom, naast informatie over roken en COVID-19, ook ander opvallend nieuws op het gebied van tabaksontmoediging.

Dat begint al bij de column van [Huib Mansvelder](#), hoogleraar neurofysiologie in Amsterdam. Daarin wijst hij op de blijvende veranderingen die kunnen optreden in de hersenen van rokende jongeren. Een rookvrije campus is daarom helemaal geen gek idee, concludeert hij.

Onderzoek en projecten

COVID-19

Roken heeft een negatieve uitkomst op de ontwikkeling van COVID-19

Uit de eerste voorlopige [systematische review](#) over het verband tussen COVID-19 (corona) en roken waarbij gegevens uit vijf Chinese studies zijn gebruikt, kan worden geconcludeerd dat rokers vaker ergere symptomen hebben en meer op de IC moeten worden opgenomen. Een andere recente systematische review en [meta-analyse naar onderliggende ziektes](#) of problemen van patiënten die wegens COVID-19 zijn opgenomen stelt vast dat rokers, na mensen met hoge bloeddruk of cardiovasculaire problemen, relatief vaak in het ziekenhuis belanden.

Volgens de [WHO](#) is het aannemelijk dat roken de impact van COVID-19 verergert. [Franse onderzoekers](#) roepen de internationale gemeenschap van tabaksonderzoekers op meer onderzoek te gaan doen naar associatie tussen roken en COVID-19.

Het tijdschrift [Tobacco Control](#) heeft een centrale pagina ingesteld over roken en COVID-19. [Springer Nature](#) heeft alle artikelen over COVID-19 vrij toegankelijk gemaakt. Het Trimbos-instituut heeft een dossier aangemaakt over [COVID-19](#), waaronder ook een pagina met items over roken, en informatie voor rokers op [ikstopnu](#).

Ander onderzoek

Nicotinevervangers stimuleren SMR bij zwangere vrouwen

Deze [Cochrane review](#) onderzocht de effectiviteit van farmacotherapieën (nicotinevervangers, bupropion en varenicline) voor stoppen met roken (SMR) in de latere fase van de zwangerschap en na de geboorte van de baby. Er werd alleen enig bewijs gevonden dat het gebruik van nicotinevervangers in combinatie met gedragsondersteuning effectiever is dan alleen gedragsondersteuning bij stoppen met roken. Dit wordt bevestigd in een [andere review](#). Een recente update van [Vaping in England](#) vermoedt dat vaperen voor rokende zwangere vrouwen een opstap kan zijn naar stoppen met roken.

Wereldwijde sterfte als gevolg van meerroken gekwantificeerd

Volgens de WHO overlijden jaarlijks 880.000 niet-rokers omdat zij hebben meegerookt. Met behulp van Our World in Data werd berekend dat in 2016 elk [cluster van 52,3 rokers](#) bijdraagt aan de dood van één meerroker. In 1990 gold dat nog per cluster van 31,3 rokers. Door verschil in beschermende maatregelen voor tweedehands rook zijn er grote regionale verschillen. Auteur Leonard Hofstra werd over dit onderzoek geïnterviewd in [NRC](#).

Associatieve en zelfregulerende processen effectief bij SMR-interventies

Van de SMR-[gedragsveranderingstechnieken](#) die in-persoon worden gegeven zijn volgens deze systematische review technieken die zich richten op de associatieve en zelfregulerende processen en de technieken *zich verplichten*, *sociale beloning* en *identiteit verbinden met veranderd gedrag* het meest effectief. Bij een SMR-interventie op afstand voorspelde *beloningen* het beste succesvol stoppen-met-roken.

Gebruik en misbruik van sociale media

Uit een systematische review van SMR-interventies via [sociale media](#) (zoals Twitter, Facebook en Instagram) blijkt dat deze goedkoop en effectief zijn en tot daadwerkelijke stoppogingen (van 7% tot 75%) kunnen leiden, in ieder geval voor de duur van 7 dagen. Sociale media worden echter ook door de [tabaksindustrie](#) gebruikt om reclame te maken via influencers, ondanks een verbod daarop.

Jonge e-sigaret gebruikers gaan vaker tabakssigaretten roken

Uit een Britse systematische review en meta-analyse (17 studies; 9199 deelnemers) kwam naar voren dat de kans dat [e-sigaret gebruikende jongeren](#) (12-30 jaar) een bijna vijf keer grotere kans hebben tabak te gaan roken dan jongeren die niet vaperen. Er zitten wel haken en ogen aan de verschillende studies. Onduidelijk is ook de rol van nicotine hierin. Een [Amerikaanse survey](#) onder jongeren (12-17 jaar) vindt ook dat de kans dat huidige e-sigaret gebruikers in vergelijking met niet-gebruikers na één jaar gewone sigaretten roken vijf keer zo groot is.

Hollandse nieuwe

[Floor van den Brand](#) (Maastricht University) deed onderzoek waaruit blijkt dat een stoppen-met-roken interventie op de werkplek waarbij een financiële beloning wordt gegeven kosteneffectiever is dan een interventie zonder beloning.

[Thanin Chattrapiban](#) (UMC Utrecht) toont aan dat het geboortegewicht en/of de lengte van baby's (LGA of SGA) geen goede indicatoren zijn voor de gezondheid van het kind

bij moeders die zowel roken als overgewicht hebben, omdat deze twee risicofactoren elkaar neutraliseren.

Nicole Jaspers (UMC Utrecht) beschrijft de ontwikkeling en validering van een cardiovasculaire preventiestrategie voor gezonde mensen (waarbij vier risicofactoren worden aangepakt), waarvan het effect van o.a. stoppen-met-roken op een termijn van 10 jaar is gemodelleerd.

Frank Klont (Rijksuniversiteit Groningen) toont aan dat de aanwezigheid in het bloedplasma van een belangrijke potentiële biomarker voor longziektes sterk verandert als er vlak voor de bloedafname is gerookt.

Wayhu Septiono (UMC Amsterdam) evalueerde de impact van het lokale antirookbeleid in Indonesië tussen 2007 en 2013 en komt tot de voorlopige conclusie dat alleen een streng beleid een positieve invloed heeft op de prevalentie van roken bij adolescenten.

Yvette Weesie (NIVEL) deed onderzoek voor het College ter Beoordeling van Geneesmiddelen (CBG) en komt tot de conclusie dat huisartsen in de periode 2012-2017 meer geneesmiddelen (met name varenicline) ter ondersteuning van stoppen met roken zijn gaan voorschrijven.

In de startblokken

Het Nederlands Tijdschrift voor Geneeskunde (NTvG) en Stichting Rookpreventie Jeugd roepen op tot **ondersteuning van hun voorstel** om het aantal verkooppunten van tabak te verminderen via het invoeren van een vergunningstelsel.

Het RIVM zoekt bedrijven die hun werknemers willen ondersteunen in stoppen met roken voor het onderzoek de **Rookvrijloterij**.

Het Trimbos-instituut (Prof. dr. Marloes Kleinjan), de University van South Florida en het Moffitt Cancer Centre gaan de potentie van **Augmented Reality** als hulpmiddel voor stoppen met roken onderzoeken.

Lopende zaken

De geaccrediteerde **e-learning Rookvrije Start**, bedoeld voor alle zorgverleners die gesprekken voeren met (aanstaande) ouders, is vanwege de coronacrisis tot de zomer **gratis** (normaal €25,- p.p.). Ook **opleidingen** kunnen deze e-learning op eenvoudige wijze gratis aan groepen thuiszittende studenten aanbieden.

Vanaf vandaag is het mogelijk te stemmen voor de **Rookvrije Generatie Awards**.

Beleid

Flinke accijnsverhoging

Sinds 1 april is de **accijns** van een pakje sigaretten met €1,- verhoogd, tot een prijs van **gemiddeld €8,-**. Om de overstap naar goedkope alternatieven te voorkomen is shag €2,50 duurder geworden. De accijnsverhoging is afgesproken in het Nationaal Preventieakkoord. Ook in **Groot-Brittannië is de accijns verhoogd**: sinds 11 maart zijn alle tabaksproducten met 2% boven inflatie ('Retail Price Index') duurder, en voor shag geldt daarbovenop nog een extra stijging van 4%.

Antwoorden op Kamervragen stoppen met roken zorg

Staatssecretaris Blokhuis antwoordt op Kamervragen dat het dekkend maken van **goede rookstophulp hoog op zijn agenda** staat. Vanuit het inkoopbeleid van de

zorgverzekeraar zal hierop worden bijgestuurd.

Vragen over sjoemelsigaret aan Hof van Justitie (EU)

In de zaak van Stichting Rookpreventie Jeugd, de gemeente Amsterdam en gezondheidsorganisaties over de meetmethode van de 'sjoemelsigaret' heeft de rechtbank Rotterdam zogenaamde prejudiciële vragen voorgelegd aan het Hof van Justitie van de EU. De vragen gaan over **de uitleg en de geldigheid van de meetmethode** die in de Europese Tabaksrichtlijn (Richtlijn 2014/40/EU) zijn omschreven. De procedure bij de rechtbank is uitgesteld in afwachting van de antwoorden.

Menthol-inlegkaarten vallen niet onder huidige regelgeving

Per 20 mei 2020 worden sigaretten en shagtabak met mentholsmaak verboden. In antwoord op Kamervragen over de recent ontwikkelde **menthol-inlegkaarten**, waardoor tabaksproducten een mentholsmaak kunnen krijgen, heeft staatssecretaris Blokhuis aangegeven dat die nog niet met de huidige wet- en regelgeving verboden kunnen worden.

Media

Flatten the 'Kurf' en Quit for Covid

Omdat roken een risicofactor is voor virale infecties en het beloop kan verslechteren, worden rokers in Nederland ook nu aangemoedigd om te stoppen met roken: **samen tegen corona**.

In het Verenigd Koninkrijk is de beweging #QuitforCovid gestart en uitgemond in de **campagne** om rokers aan te moedigen te stoppen tijdens de COVID-19 pandemie. Er is ook een bijbehorend **twitteraccount** met een dagelijkse Quit Clinic waar online vragen worden beantwoord.

Aan Australische **daklozen die vanwege COVID-19 in een hotel verblijven**, wordt door liefdadigheidsinstelling Cancer Council Western Australia **5000 dollar vergoed voor stoppen met roken**. Het totaalbedrag is bedoeld voor stoppen met roken medicatie en gedragsondersteuning voor deze kwetsbare groep.

Tabakswinkels blijven open in landen met lockdown

In Italië, Frankrijk, Spanje en Zwitserland mogen tabakswinkels en vapesshops ook tijdens de lockdown in verband met de coronacrisis **openblijven**, net zoals voedingswinkels, apotheken en een beperkt aantal andere handelszaken die als essentieel worden bestempeld. Bizar, zegt Retaildetail.

Rookvrij reizen voor een rookvrije generatie

Sinds 1 april zijn er **geen rook- en tabakswaaren meer te koop** in winkels van de NS (zoals de Kiosk). Verder sluit de NS geen nieuwe contracten meer met winkels die tabak willen verkopen op het station. Prorail is van plan alle **rookzones** op de perrons te verwijderen in oktober. Ook **luchthaven Schiphol** heeft stappen gezet: sinds 1 april zijn de laatste rookruimtes weg.

Agenda

Binnenlandse bijeenkomsten

In verband met de corona crisis zullen in Nederland en in vele andere landen in ieder geval tot 1 juni 2020 geen openbare bijeenkomsten plaatsvinden.

Afgelast zijn:

- De eerste Netwerkbijeenkomst van Nederland Rookvrij (voorheen: Alliantieraad), Papendal, Arnhem, 14 mei 2020, 15.00 - 19.00 uur;
- De nascholing van 11 mei 2020 voor leden van het Kwaliteitsregister Stop met Roken.
- De workshop van Renee Bittoun op 25 mei (locatie Trimbos-instituut).

Verplaatst:

- Symposium COPD, **van eerste sigaret tot palliatieve zorg**, 11 juni 2020, Congrescentrum De Reehorst, Ede. Is verplaatst naar 21 juni **2021**.
- Symposium '**De wijk in! Zo bereik je de kwetsbare roker**'. Is verplaatst naar donderdagmiddag 10 september. Plaats: Het Oude Magazijn te Amersfoort. In de ochtend zal daar het congres **Rookvrije Zorg 2** plaatsvinden (details volgen).

Buitenlandse bijeenkomsten

13th Asia Pacific Conference on Tobacco or Health 2020 (APACT 2020), 2-4 september 2020, Bangkok Convention Centre at CentralWorld, Bangkok, Thailand.

SRNT-Europe 20th Annual Conference, 17-19 september 2020, Lausanne, Zwitserland.

World Congress on Tobacco and Smoking Cessation, 12-13 oktober 2020, Sydney, Australië.

Conference of the Parties (COP) to the WHO FCTC, 9-14 november, World Forum, Den Haag.

De volgende nieuwsbrief verschijnt..

26 mei 2020.

Gastredacteur

Minke Veltman (Trimbos-instituut)

Redactie:

Esther Croes
Toine Ketelaars
tabaksontmoediging@trimbos.nl

www.trimbos.nl
www.rokeninfo.nl

Volg ons op twitter

